

ВЪПРОС № 42:
ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ

LAWN 302 Административно право и административен процес

ПЛАН

1. Отмяна на влезли в сила съдебни актове

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Членове 237 – 249 от Административнопроцесуалния кодекс.

ПОНЯТИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ

Формална законова сила на съдебното решение

- **забрана съдебното решение повече да се обжалва**

Материална законова сила на съдебното решение (сила на пресъдено нещо)

- **забрана да се води отново спор между същите страни, на същото основание и със същия предмет**

ПОНЯТИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ

- **Отмяната на влезли в сила съдебни актове** е извънinstancионно производство, извънредно средство за защита на гражданите и юридическите лица срещу порочни съдебни актове, което с оглед на общественения интерес за законност е извънреден способ за контрол на влезли в сила и поради това станали окончателни съдебни актове.
- Отмяната има за задача да се преодолее силата на пресъдено нещо на влезлия в сила акт и спорът да се преразгледа.
- Съществуват две производства за отмяна:
 - по искане на страна по делото (членове 237–244 от АПК);
 - по искане на трето лице (членове 245–249 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

- *Право да иска отмяна:*

- страна по делото, за която съдебният акт е неблагоприятен (чл. 238, ал. 1 от АПК);
- главният прокурор или неговият заместник при Върховната административна прокуратура на основанията и в срока, определени за страните (чл. 238, ал. 2 от АПК).

- *Подлежащи на отмяна актове:*

- влезлите в сила съдебни решения;
- влезлите в сила определения, с които се прегражда развитието на делото;
- влезлите в сила разпореждания, с които се прегражда развитието на делото (чл. 237 от АПК).

- *Неподлежащи на отмяна актове:*

- влезлите в сила съдебни актове, постановени от тричленен и петчленен състав на Върховния административен съд в производство по отмяна (чл. 237, ал. 3 от АПК);
- влезлите в сила решения, постановени по оспорване на общ или подзаконов нормативен акт (чл. 237, ал. 4 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

- *Основания за отмяна на акта, когато:*
 1. се открият нови обстоятелства или нови писмени доказателства от съществено значение за делото, които при решаването му не са могли да бъдат известни на страната;
 2. по надлежния съдебен ред се установи неистинност на показанията на свидетелите или на заключението на вещите лица, върху които е основан актът, или престъпно действие на страната, на нейния представител или на член от състава на съда във връзка с решаването на делото;
 3. актът е основан на документ, който по надлежния съдебен ред е признат за подправен, или на акт на съд или на друго държавно учреждение, който впоследствие е бил отменен;
 4. между същите страни, за същото искане и на същото основание е постановено друго влязло в сила решение, което противоречи на решението, чиято отмяна се иска;
 5. страната вследствие на нарушаване на съответните правила е била лишена от възможност да участва в делото или не е била надлежно представлявана, или когато не е могла да се яви лично или чрез повереник по причина на препятствие, което не е могла да отстрани;
 6. с решение на Европейския съд по правата на човека е установено нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (чл. 239 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

- *Основания за отмяна на акта, когато:*
 1. се открият нови обстоятелства или нови писмени доказателства от съществено значение за делото, които при решаването му не са могли да бъдат известни на страната;
 2. по надлежния съдебен ред се установи неистинност на показанията на свидетелите или на заключението на вещите лица, върху които е основан актът, или престъпно действие на страната, на нейния представител или на член от състава на съда във връзка с решаването на делото;
 3. актът е основан на документ, който по надлежния съдебен ред е признат за подправен, или на акт на съд или на друго държавно учреждение, който впоследствие е бил отменен;
 4. между същите страни, за същото искане и на същото основание е постановено друго влязло в сила решение, което противоречи на решението, чиято отмяна се иска;
 5. страната вследствие на нарушаване на съответните правила е била лишена от възможност да участва в делото или не е била надлежно представлявана, или когато не е могла да се яви лично или чрез повереник по причина на препятствие, което не е могла да отстрани;
 6. с решение на Европейския съд по правата на човека е установено нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (чл. 239 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

• *Срокове за подаване на искането: Преклузивен тримесечен срок от деня:*

1. в който на подателя на искането е могло да стане известно новото обстоятелство или от деня, в който молителят е могъл да се снабди с новото писмено доказателство, когато се открият нови обстоятелства или нови писмени доказателства от съществено значение за делото, които при решаването му не са могли да бъдат известни на страната, но не по-късно от една година от влизане в сила на акта, чиято отмяна се иска;
2. на узнаване на решението или присъдата, когато по надлежния съдебен ред се установи неистинност на показанията на свидетелите или на заключението на вещите лица, върху които е основан актът, или престъпно действие на страната, на нейния представител или на член от състава на съда във връзка с решаването на делото, но не по-късно от една година от влизането на решението или присъдата в сила;
3. на узнаване на решението или на акта за отмяна, когато актът е основан на документ, който по надлежния съдебен ред е признат за подправен, или на акт на съд или на друго държавно учреждение, който впоследствие е бил отменен, но не по-късно от една година от влизането на решението или на акта за отмяна в сила;
4. на влизане в сила на последното решение между същите страни, за същото искане и на същото основание, когато е постановено друго влязло в сила решение, което противоречи на решението, чиято отмяна се иска;
5. на съобщаването на решението на Европейския съд за защита на правата на човека, с което е установено нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

- *Срокове за подаване на искането: Преклузивен едногодишен срок от влизане в сила на акта, чиято отмяна се иска, когато страната вследствие на нарушаване на съответните правила е била лишена от възможност да участва в делото или не е била надлежно представлявана, или когато не е могла да се яви лично или чрез повереник по причина на препятствие, което не е могла да отстрани.*
- Сроковете започват да текат от влизане в сила на акта, чиято отмяна се иска, ако основанието за отмяна е възникнало или е било узнато преди този момент.
- Искането за отмяна се подава чрез първоинстанционния съд (чл. 242, ал. 1 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА СТРАНА ПО ДЕЛОТО

- *Компетентен орган* за отмяна:

- от тричленен състав на Върховния административен съд, когато актът е постановен от административен съд;
- от петчленен състав на Върховния административен съд, когато актът е постановен от тричленен състав на Върховния административен съд;
- от друг петчленен състав на Върховния административен съд, когато актът е постановен от петчленен състав на Върховния административен съд (чл. 243 от АПК).

- Върховният административен съд има следните *правомощия*:

- отхвърля искането (чл. 244, ал. 1, предл. 1 от АПК);
- отменя решението изцяло (чл. 244, ал. 1, предл. 2 от АПК);
- отменя решението частично (чл. 244, ал. 1, предл. 3 от АПК).
- Отменя неправилното решение (първото или второто), когато между същите страни, за същото искане и на същото основание е постановено друго влязло в сила решение, което противоречи на решението, чиято отмяна се иска, и действа като контролно-отменителна инстанция (чл. 244, ал. 2, изр. 2 от АПК).
- Когато отменя решението във всички останали случаи, Върховният административен съд връща делото за ново разглеждане в надлежния съд от друг състав, като посочва и откъде да започне новото разглеждане, и в този случай действа като контролно-отменителна инстанция (чл. 244, ал. 2, изр. 1 от АПК).
- Решението по искането не подлежи на обжалване и отмяна (чл. 244, ал. 3 от АПК).

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА ТРЕТО ЛИЦЕ

- *Подлежащи на отмяна актове:*

- влезли в сила съдебни решения;
- споразумения пред съда (чл. 245, ал. 1 от АПК).

- *Неподлежащи на отмяна актове:*

- постановени от тричленен или петчленен състав на Върховния административен съд, постановени в производство по отмяна (чл. 245, ал. 3 от АПК);
- влезлите в сила решения, постановени по оспорване на общ или подзаконов нормативен акт (чл. 245, ал. 4 от АПК).

- *Право да иска отмяна има:*

- всяко лице, за което решението има сила и е неблагоприятно, макар и да не е било страна по делото;
- всяко лице, за което споразумението има сила и е неблагоприятно, макар и да не е било страна по делото (чл. 246, ал. 1 от АПК).

- Сроковете, формата, подаването и разглеждането на искането за отмяна са същите като при искане от страна по делото.

ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ АКТОВЕ ПО ИСКАНЕ НА ТРЕТО ЛИЦЕ

- Влезлите в сила съдебни актове, постановени от петчленен състав на Върховния административен съд, подлежат на отмяна от *друг петчленен състав на същия съд*, с изключение на решенията, постановени по оспорване на подзаконов нормативен акт (чл. 245, ал. 2 от АПК).
- Върховният административен съд има следните *правомощия*:
 - отхвърля искането;
 - ако намери искането за основателно, Върховният административен съд отменя решението изцяло и връща делото на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг състав от началото на съдебното производство, като действа като контролно-отменителна инстанция (чл. 248, ал. 1 от АПК);
 - ако намери искането за основателно, Върховният административен съд отменя решението отчасти и връща делото на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг състав от началото на съдебното производство, като действа като контролно-отменителна инстанция (чл. 248, ал. 1 от АПК).
- Решението, постановено по искането, не подлежи на обжалване (чл. 248, ал. 2 АПК).
- За неуредените въпроси се прилагат правилата на първоинстанционното съдебно производство, защото искането се подава пред първоинстанционния съд (чл. 249 от АПК).

ВЪПРОСИ

- Какво представлява производството по отмяна на влезли в сила съдебни актове?
- Кой са основанията за отмяна на влезли в сила съдебни актове?
- Кой са субектите, които поставят началото на производството?